

majčkeno znamenje človeške navzočnosti, brez katere je vse drugo prazno, slepo, nesmiselno.

V tistem v cerkvenem zvoniku udari plat zvona. Sunkoma se vzdigne in zavzeto prisluhne bronastemu bobnenju.

— — —

Mati ga je čakala, sedeč na mlinskem pragu.

»Oče zvoni,« je rekla, »ko ni mežnarja doma.«

»Tako mi je,« je izbruhnil in se komaj premagoval, da ga niso vnovič oblike solze, »kakor da se ne bomo z njimi nikoli več videli.«

»Nikar,« je neprepričljivo odvrnila mati.

Imel je prav — niso se videli nikoli več.

IZ PESNITVE PIJANI KURENT

France Forstnerič

France Forstnerič, rojen leta 1933 v Pobrežju pri Ptuj, je bil sprva učitelj, danes je novinar pri kulturni rubriki mariborskega Večera. Prvo pesniško zbirko z naslovom Zelena ječa je izdal leta 1961, se pravi razmeroma pozno, vendar se je njegov resnični osebni pesniški svet v njej še vedno komajda od daleč napovedoval. Zrelost je dosegel šele z drugo zbirko, z Dolgim poletjem (1968), kjer je

— v naši poeziji prvič moderno in slikovito také sugestivno — izoblikoval svoje osrednje in hkrati dovolj tipično slovensko doživetje: posameznikovo potopljenost v kolektivno podzavest nekega arhaičnega socialno-geografskega prostora in časa ter njegovo boleče in nikoli dosledno trganje iz tega prezgodovinskega sna. Novo, še izrazitejšo eksplikacijo iste teme išče Forstnerič v načrtovani zbirki Pijani kurent, iz katere so izbrane tudi pričujoče pesmi.

PRIHOD VODE

Zvonci so zvenčali za vasjo,
kot da bi gorelo. Redke besede v hiši
so bile slovesne kot prižgane sveče,
marčni veter je stisnil plamen petrolejke
in trepetal na konici prsta kakor metulj. V tisti brezvetrni uri,
ko so rezljali papirnate rože
debeli in kot kaplje voska topli prsti
in pletli suhe vence, je prišla Drava,
hreščoč jadрни gozd,
ki je požiral ravnino. V tisti soparni uri,
ko se je suho gnezdo rahljalo
in je vsaka šiba prasketala od čakanja na dolgo zibajočo pot,
je prišel z vodo, ki je tisto leto prinesla
nenavadno mnogo mrličev
in otroka s kilavim trebuhom. Bil je
prelahek, da bi potonil na dno v mulj, imel je
preveč napihnjen trebušček (napil se je mleka iz močvirskih trav),
da bi se vzdignil z gosmi v ledeno noč. Vedeli so,
da je to on. Drava ga je izvrgla
na prod pod jeklenim mostom,
ležal je pred pragom rdeče hiše polne perja,
sedel je v travi (jedel je jabolko) poleg trupla vojaka,
ki se je zobato smejal, spodili so ga
iz veže starca, ki je bil vedno pri oknu kot mračna luna,
padel je z voza cigana, ki ni jedel ne pil, samo podil,
blodil je po sadovnjaku pobožnega, ki je nekaj zakopal,
zbudili so ga na skednju požigalca, ki se je počasi odpravljaj
na pot, prepoznali so ga
v molčečnežu, ki je imel globoke zimske oči meniha
in je hodil med njimi
in vse pomnil.

IZBIRANJE

Ta, ki ponoči ne more spati,
ki nima ne konja ne žene,
ki je sprt z brati,
ki ni izpel še nikdar nobene
pesmi do konca,
ki ponoči po polju kolovrati,
ko da se boji sonca,

ki govori besede dvoumne in pridušene
in gleda tako kakor iz ječe,
ki stoji pred človekom, kakor da bi stal med vrati,
ki nikomur ne prižiga sveče,
ki ne moli in ne kolne,
ki ga teža njegovega molka v zemljo vleče,
oblačno čelo pa ga kot meglo nekam žene,
ki niti ne gre niti ne more ostati,
ki nas njegova navzočnost dela negotove in bolne,
ta naj se — sebi v odrešitev ali v pogubo — v kurenta obleče.

KLICANJE OGNJA

Nocoj so se zaprli vsak v svojo hišo,
slutijo, da se zla kurentova senca
okrog hiš potika. Tisti, ki že dolgo več ne prisluškuje
nočnim vlakom, drži v koščeni roki ovenelo,
zdavnaj zadavljeno bilko
iz davnega poletja. Leži
v veliki prazni hiši
z ohlajenim čelom kakor otok daleč v jeseni.
Skoz okno vidi kakor z dna studenca,
kako zeleno se svetlika
jabolko na zvoniku.

V nekaj manjši pa še temnejši hiši
stoji tista, ki njen molk kot bleda trta rase
skozi okno pod brezzvezdni svod neba.
Bose noge, stegna, trebuh
ji liže tema s plameni
hladnimi kot praprot.

V majhni hišici kot za čebele
spi otrok in mravlje
grdih sanj mu lezejo
iz ust in v usta,
pa se ne zbudi.

V koči, ki ni hiša, ampak stara vrba ob vodi,
bedi babica in gleda, kako zeleno se svetlika
jabolko na zvoniku. Moli hudo
kurentsko molitev: NOCOJ BO PRIŠEL OGENJ
ZEMLJA JE NEKJE RAZKLANA
ŽAR ODPRTEGA PEKLA
V TIHI SVET POŠEVNO SEVA Nocoj,
so hiše suhe in vnetljive

kakor temne grmade iz dolgega poletja, nocoj
je kurent blizu in podtika ogenj,
da bo planil pod napušč, pod trhli tram na stropu,
scvrl bo tolste črve v vzdihujoči mizi,
plesnive molje bo upepelil, netopirji
bodo padali v dim zadušeni, v krempljih
bo odnesel streho
ognjeni petelin na polje,
v pekel se bo pod ugreznil,
tramovi bodo plavali po Dravi.

PESMI O KURENTOVIH ZVONCIH

I.

Ilovnata plat zvona v nevihti,
ki razsaja v krvi. Krut ko vran in grd ko čuk,
mil kot pav in navček za pogrebom
v dežju. Rodi ga velik težek sluh. Je
njegov najtrše brušen zvok. Prebudi se
v globoki zimi kakor z zemljo zadušeni pok,
a vzpne se v zvenenje
kakor dolg, razlegajoč se krik.
Odrnga se in ni mu več poti nazaj
v usta, ki so ga izgovorila,
v zemljo,
ki ga je spovala.

II.

Angelsko cingljava srajčka
dečka, ki je pristopical iz vode. Rekli so mu
»solza mamina« in kaplja jutranja je stekla
po cvetu lilije. Strupenem. Tu je ležala
glavica. V mulju jamica
se je skalila, štoklja se je vzdignila
(otrok na svet nikdar več ne bo nosila).
Za piščeti je izgubljeno
pomladne dolge dni hodila
črna koklja žalosti.

III.

Srednjega pa ni,
a vsemu dá napev: slišiš ga, ko ne poslušáš,
saj ni jutrnji klic ne večerni opomin.
Še zadnji vzdih mu ne reci ponoči. Mar slišijo
drveči na razpetih konjih,

veter v sulici morda, neznaten zven,
in nož je tih kot mesečina,
ko se s slastjo v meso zadira. Preden privrši
dejanje v krošnjo glave,
se skriti ptič v vejah pritaji
(njegovo petje je bilo tako samo prisluh).
Zdaj se ozri, glej, poldne je,
čeprav se zvon iz lin ne oglasi.

PIJANOST I

Izza katerega potuhnjenega hriba
se privleče tak kalen,
opijsko zelen popoldan, malo pohabljen
z vrbami na robu? Ali se je poginjanje
v očeh tako zavleklo,
ali je kaj bolj neizrekljivega? Hitro

zaide svetli krog strmečih oči
za njivami in on obsedi
v tem krogu, ki ga ni več,
s kruhom in gosenicami.

Včasih reče kaj odmevajočega KOPITA
SNEGA BIJEJO ZA GORO
IN SVET JE TIH
IN VOTEL ali pa se vrne
v jesen in reče kaj poslovilnega

recimo VINOGRADI SO OBRANI
LANENI PRTI SO OPRANI
ČEZ POLJE LETIJO ČRNI VRANI
Včasih gre še dalje
nazaj in se spomni

česa sončnega na primer
PO PLAVICI PO PŠENICI
PO PLENICI PO ROČICI
GRE ZELENA GOSENICA

Navadno pa je vse veliko tišje
in manj obarvano, še najbolj podobno
kalni vodi, ki odteka, obotavljivemu pomenkovanju
z razumom, ki ga počasi

brez preplaha
zapušča, da zazeha KAJ SEM ŠE HOTEL REČI
in zadremlje
nihajoč nad vodo.

JUTRO

(Epilog)

Zdaj je čas vrnitve, ura,
ko se nebo osiplje. Noč je
v steblu globoko pod vodo
nalomljena. Najbolj so trudni
speči, preden se zbudijo.
Brezvoljni, slečeni in topli

so prepuščeni omahljivosti
in vsakršni lagodnosti,
ko jih sanje zapustijo
sredi polja kakor kurenta,

iztreznjenega, razoglavega
v pozni mesečini. Za sabo vleče
prijano kapo, za edini še vedno trmasti
rog jo vleče crknjeno, že ohlajeno.

Ohripele zvonice in v smrti nasršen kožuh
je zakopal, mrhovino,
do triindvajsete pomladi,
dokler spet kdaj ne zraste
rjoveči grm iz steptanega poletja.

Za vrtovi se vrača sinočnji požigalec
in zadnje mačke mu huškajo spod nog
kot strahi v mračne kote. Vlačugarski psi
ga srečajo, s studom ovohavajo,
a ne izdajo.

Blodenj polna hiša iz praproti,
ki je ponoči pogorela, se še kadi,
a prvi petelini vzvikajo
že nezadovoljni z dnevom, ki prihaja,

kriče se nanj jezijo, po nebu praskajo,
lice prebudijo, da vzidejo čez rob polja
obrazi umiti od trohnenja. Nič ne rečejo,
ne čudijo se tej vrnitvi,
tej složno zamolčani kurentski prevari.

Le gledajo ga, kako zdaj zgodaj prebujeni deček
potuhnjen bosopeti za ljudmi,
ki grejo delat, pozni, nejevoljni in zaspani.
V njegove zakotne oči se niti ne ozrejo,
on pa s kanglico zvoni po mleko.

(1964—1969)